

Зубик В.М.

*здобувач I курсу магістратури кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УЧАСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УПРАВЛІННІ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ

За умов реформування місцевого самоврядування (децентралізації), яке розпочалось в 2014 відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», питання фінансової сторони набуває актуальності. Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [1].

Повноваження, ресурси і відповідальність передаються від центральної влади на місця, бо тільки так можна побудувати міцну державу, стійку до політичних змін всередині та зовнішніх зазіхань. Рушійною силою в країні стають не політики і чиновники, а сильні заможні громади. Вони долають зневіру людей, бо починають дійсно піклуватися про них: надають якісні та доступні послуги, будують дороги та інфраструктуру, турбуються про безпеку людей, не чекаючи, поки це зробить хтось «згори». В територіальних громадах тепер є на це і повноваження, і кошти. Тому там зростає довіра до влади, підвищується патріотизм, зникає відчуття безпорадності, зростає активність людей.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування» територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є

самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста. Територіальні громади в порядку, встановленому законом, можуть об'єднуватися в одну сільську, селищну, міську територіальну громаду, утворювати єдині органи місцевого самоврядування та обирати відповідно сільського, селищного, міського голову [2].

Як зазначає У.О. Олексій варто приділити увагу питанням розробки основних напрямів розвитку об'єднаних територіальних громад. Саме це, дозволяє врахувати стан, специфіку кожної територіальної громади, вивчити та адаптувати світовий досвід до українських реалій з цього питання, скоординувати дії всіх учасників бюджетного процесу для досягнення поставлених довгострокових цілей. Для ефективної організації управління економікою та соціальною сферою на своїй території органи місцевого самоврядування мають володіти достатніми власними фінансовими ресурсами. Одночасно із цим вони повинні мати відносну самостійність у встановленні податків, зборів, що є джерелами надходжень до відповідного бюджету [3, ст. 72].

Якщо говорити про перехід формування місцевих бюджетів від вирівнювання «за видатками» до вирівнювання «за доходами», то завдяки цьому об'єднаним територіальним громадам надається можливість самостійно формувати свою економіку. Можна стверджувати, що таке реформування носить позитивний характер, адже кошти об'єднаних територіальних громад, які надходять до місцевих бюджетів за допомогою доходів податків з громадян на одну особу і якщо рівень такого доходу є високим то держава вилучає тільки половину, а якщо низький то відбувається до фінансування територіальної громади державою, коли раніше держава залишала тільки певний мінімум необхідний для нормального функціонування такої громади. Таким чином, зменшилась заборгованість по виплатах, збільшилось фінансування соціальних потреб населення.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Тобто бюджети місцевого самоврядування це як складова частина місцевих бюджетів, які включають бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [4, п. 2; 34 ст. 2]. А відповідно до ЗУ «Про місцеве самоврядування» бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування [2, ст. 1]. Місцеві бюджети становлять окрему ланку бюджетної системи і в певних межах є самостійними. Їх самостійність підтверджується таким: 1) місцеві бюджети розробляються та затверджуються відповідними місцевими органами влади; бюджетний процес на місцях здійснюється паралельно з бюджетним процесом щодо державного бюджету; 2) органом місцевого самоврядування гарантується право на отримання доходів (за Бюджетним кодексом України за місцевими бюджетами закріплені доходні джерела та визначені власні та закріплено доходні джерела); 3) органи місцевого самоврядування самостійно визначають напрями та обсяги витрачання коштів.

Враховуючи останні роки реформування, здійснення якого відбувається одночасно і зі змінами адміністративно-територіального характеру, гостро постає питання забезпечення відповідності державній політиці, а також посилення контролю за витратами та моніторинг індикаторів з метою досягнення цілей такої політики. З цією метою, а також з метою раціонального використання грошових ресурсів країни, необхідно запровадити єдиний механізм контролю та аудиту на місцевому рівні. На жаль, законодавство не передбачає здійснення зовнішнього контролю та аудиту за місцевими бюджетами. Окрім того, дане питання потребує врегулювання на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 року № 333. Київ. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення 17.02.2021).
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 02.07.2020. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.02.2021).
3. Олексій У.О. Парламентський контроль за дотриманням місцевих бюджетів. *Вісник асоціації фінансового права*. № 1. 2018. Харків. С. 70–78.
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 17.02.2021).

Киверо Е.С.

*здобувач I курсу магістратури кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**ДЕРЖАВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ВПЛИВУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ РЕФОРМ**

Державне бюджетування як напрям дослідження за останні роки надзвичайно розвинулося як за формою, так і за змістом. Поступово виникає нагальна потреба у злагодженій теорії, яка дозволить зрозуміти теоретичні та правові аспекти бюджетування, її сутність, розвиток у сучасних умовах та вирішення ключових проблем, які постали перед світом. В.О. Кей визнавав цю потребу ще в 1940 році, коли він написав свою відому нині роботу «Відсутність теорії бюджету». Автор намагався вирішити проблему державного бюджетування, не маючи власної теорії, пропонуючи мікроекономічне вирішення проблеми, таке, що підвищило б ефективність розподілу бюджетних коштів. Він базував свою теорію на тому самому